

RESERAPPORT

Gudstjänst/inspirationsresa till Sverige 3-9 september 2011

Vi var 10 personer som deltog i resan. 10 individer med olika bakgrund, olika personlighet och delvis olika tänkesätt. För att synliggöra detta i rapporten har alla fått möjlighet att dela med sig av några korta ögonblicksbilder från resan. Dessa finns inom rutorna, initialerna efter texten hänvisar till skribenten. Sammanställningen har gjorts av projektarbetaren.

Lördag 3.9

Ca 18 Avfärd från Pojo till Åbo i två bilar (Johan och Håkan kör)
21.00 Avfärd från Åbo till Stockholm med m/s Isabella

Söndag 4.9

6.30 Ankomst till Stockholm, frukost på stan
11.00 Högmässa med söndagsskola och kyrkkaffe. Kyrkkaffet äger rum inne i kyrkorummet så det finns goda möjligheter att mingla runt och samtala med barnmöjliggörare, söndagsskolledare, kyrkvärd, präst, kyrkomusiker, diakon, vaktmästare och inte minst gudstjänstdeltagarna.

En av de saker jag kommer bäst ihåg och berördes av var pojken som läste en av söndagens texter och deltog i förbönen i Vårby gårds kyrka. (ÅH)

I Vårby Gårds kyrka och i gudstjänsten som vi deltog i, fick vi vara med om att ett barn i åldern 9 delade ut nattvarden (de använde druvjuice istället för nattvardsvin). Wouw! – kan jag bara säga! Jag tänkte att det här aldrig skulle kunna ske i Finland, vi är många gånger så starkt fasta i det som vi får göra enligt lagen. Vi fokuserar oss så mycket på vad som är rätt och fel. Men jag tänkte också då: Vad skulle Jesus ha gjort om han hade varit med i Vårby Gårds kyrka? Hade han tillåtit ett barn att dela ut nattvarden? Jag tycker om det som den här handlingen fick mig att göra; att fundera på hur alla kan bli delaktiga, istället för att fundera på vad som är rätt och fel. (BU)

Det gladdde mig storligen att se glädjen i barnens processioner (ingångs-, offertorie-, evangelie-, och utgångs-procession) Musiken var glad, texterna positiva. Här i Pojo känns det ofta för mig ganska sorgligt och tungt. (HH)

Söndagsskol-tanken har förföljt mej sedan jag själv var ledare för många år sedan. Man "borde" ha söndagsskola! Nu är jag inte lika säker. I Vårby Gårds kyrka hålls söndagsskola varje söndag som en del av högmässan, och tiotals barn deltar och trivs. Men behovet uppstod inte i nitiska anställda! Föräldrarna började fråga efter söndagsskola. Barnen ville ha söndagsskola. Därifrån startade allt. (CamÖ)

Högmässan som församlingens absoluta centrum – en söndagsmessa där alla, oavsett ålder, personlighet och livssituation, har en naturlig plats och känner sig delaktiga.

Barnmöjlighöretänkandet i Vårby gårds kyrka gjorde ett stort intryck på mig. Några vuxna hjälpte barnen att känna sig trygga och att utföra olika uppgifter i mässan. Man var öppen för improvisation efter behov och ingen uppgift var för obetydlig. Att t ex bära prästens psalmbok till altaret under ingångsprocessionen kan vara någonting stort för ett barn även om det egentligen vore enklare om prästen sköter om sina saker själv. Samtidigt stod det klart att en gudstjänst med hög delaktighet inte kan åstadkommas utan ett bra förberedande arbete.

Liksom i alla sammanhang fanns också här diken som man kan riskera att hamna i. Dessa kunde vara: ett profanisering av det heliga, ett slags överinkluderande, eller en tanke att det som känns bra för oss alltid måste vara rätt. Jag tror t ex att det skall ha betydelse om man är döpt eller konfirmerad. Att låta barn dela ut nattvarden tror jag inte heller är rätt och sannolikt inte i enlighet med kyrklig lagstiftning. (HL)

13.00 Kyrklunch på kyrkans diakonala centrum "Oasen". Samtal om församlingens arbete med gudstjänstutveckling och barn i gudstjänst.

Då vi satt och samtalade med dem som bär ansvar för gudstjänsterna i Vårby Gårds kyrka fick vi veta att de allt mera hade tagit uttrycket "vi ses på söndag" i bruk. Under veckan säger de till de människor de möter att vi ses på söndagen, vi ses i gudstjänsten. Det låter enkelt, men för att man skall kunna göra det krävs en del. Framför allt att man själv är där på söndag. Det är svårt att säga "vi ses" ifall man inte själv tänker gå. Vi tog uttrycket med oss. Vi hoppas också allt mera kunna komma till en situation där vi kan säga till varandra "Vi ses på söndag". (JW)

Förflyttning till Tumba

16.00 Träff med anställda i Tumba församling, diskussioner i smågrupper

I Tumba talade vi med lekman Kerstin Ogenstam, som var ordförande för Verksamhetsrådet i Tumba, som startade upp för något år sedan som ett "skönhetsråd" med uppgift att smycka församlingens utrymmen. Det märktes att någon med sinne för det harmoniska och sköna hade inrett de utrymmen vi vistades i, intill kyrkan. Kerstin berättade att verksamhetsrådet idag har en egen liten budget, och kan göra vissa mindre anskaffningar, senast hade de köpt in kollektlåvar med kort skaft, för att underlätta för barnen att bära upp kollekt. (UW)

Barnmöjliggörarpjektet i Tumba församling har inte resulterat i flera barn i kyrkan. Ändå var projektet inte bortkastat. De barn som finns i kyrkan har en tydlig och central plats och de trivs. Den största vinningen är ändå den värderingsförändring som syns både hos församlingsmedlemmarna och personalen. Barnen har fått hemorts rätt i gudstjänsten. Barnmöjliggörandet fördelas också på flera än en person, och det har visat sig fungera bra där. (CamÖ)

På alla ställen vi besökte kom vi fram till samma sak: den personliga kontakten, att se och att bli sedd är A och O. Det är i det enkla mötet som stora saker sker. Uthållighet. (VH)

18.00 Musikgudstjänst
Efter programmet åker vi till Hotell Ariston i Lidingö.

Måndag 5.9

Frukost på hotellet

Följande dagsprogram har kommit från S:ta Clara, och vi är välkomna att hänga med.

NORMALT DAGSPROGRAM S:TA CLARA

- 08.00 Morgonbön (till 09.00)
- 09.00 Smörgåsberedning/lärjungeskola
- 10.00 Kaffe och traktatutdelning Försäkringskassan
- 10.00 Diakoniexpedition
- 12.30 Cafétet S:ta Clararummet öppnar (till 15.00)
- 13.00 Traktat- och kaffeutdelning Sergels torg
- 13.00 Kaffe- och smörgåsutdelning utanför kyrkan
- 15.45 Eftermiddagsbön

Brödutdelning vid försäkringskassan:

Det var fint att få vara med om denna utdelning. Som att se en annan värld mitt i Stockholm. Att få uppgiften att ge extra mat med hem till dem som på riktigt led nöd var en svår uppgift. Vem är jag att bedöma vem som på riktigt har det svårt, och vem som bara vill ha gratis örffilar? Ge mjölk till henne som är gravid, saft till honom, te till en annan... Vem vågar jag fråga om de vill ha bröd med sig hem- en del tar illa upp för frågan. Är människan en hemlös? Eller en nyfiken turist? Varför var en del så kräsna med vad de ville ta emot? Tycker jag att en hungrig inte får vara kräsen..? Jag glömmar inte heller mannen som gav råd hur man ska bjuda maten, och inte ha den och ligga i en svart sopsäck med "Matavfall" från bageriet. Jag var imponerad av alla djupa samtal - hade jag på något sätt tänkt att hemlösa inte skulle föra djupa samtal..? Och tänk, nästa dag träffade vi på stan 2 av dem vi delat bröd till... otroligt. Jag fick verkligen fundera över mina fördomar eller tankar som jag inte tidigare reflekterat över gällande hemlösa och fattigdom. (HH)

Utdelning av kaffe + tilltugg vid försäkringskassan:

Direkt vi anlände blev det ansamling av klienter som inte bara fick en och två och tre koppar kaffe med mycket socker i utan många ville också få sig en pratstund och lite bröd med sig, man kan inte säga hem för många av klienterna var uteliggare. Jag kände att genom att uppmärksamma dem och diskutera med dem så gjorde vi som stod där nytta och det kändes att vi gjorde något gott. (MW)

När jag för några år sedan besökte S:ta Clara församling, blev jag mycket starkt berörd av hur stor vikt de satte vid den dagliga bönen. De hade då och har fortsättningsvis, en timme morgonbön med anställda och frivilliga och en timme eftermiddagsbön och den är mera öppen för vem som helst. Det här var en rytm som vägde upp det arbete de gjorde. Bön och arbete var i balans. Under vår resa till Sverige, upplevde jag på nytt en bekräftelse på vikten av att bön och arbete behöver vara i balans. Det var både i S:ta Clara, men även på Bjärka-Säby och i Vårby gård. I Bjärka-Säby finns en kommunitet som är den som upprätthåller den dagliga bönen. Och i Vårby Gård var det halvtimmen före gudstjänsten som var ägnad för bön och stillhet, som för mig bekräftade hur viktig bönen i församlingens arbete är. (BU)

Besöket i St: Klara församling gick ingalunda obemärkt förbi. En stor upplevelse var att få stå på Sergels torg och dela ut kaffe och te åt missbrukare och hemlösa samt mellan kopparna sjunga psalmer och andliga sånger tillsammans med mina medresenärer. Det centrala budskapet från St: Klara blev: Låt Jesus vara i centrum för allt. (HL)

Utanför St Klara kyrka sitter och står många människor medan de dricker kaffe och äter smörgås. Jag hör två män prata ett språk jag inte kan identifiera och frågar på engelska vilket språk de talar. Arabiska säger den ena som kan lite bättre engelska. Vi är ortodoxa kristna och kommer från Egypten, berättar han. Det gick inte att leva där längre.

- De stängde av elektriciteten. Den kopplas på tillbaka bara du avsäger dig din tro, säger de.*
- Sen bröts vattentillförseln. Vi skulle få vatten bara vi börjar tillbe Allah.*
- Jag fick inte köpa bensin till bilen, det blev omöjligt att göra mitt jobb och förtjäna pengar. Allt blir nog bra om ni överger er tro och följer de muslimska reglerna, säger de.*

Han ger sig iväg från sitt land för att söka ett tryggt ställe dit han kan ta sin familj. Nu är han i Sverige. Hans fru och barn är på väg dit. De är i Ryssland just nu. Och jag vet inte om de får komma in i Sverige eller om vi får stanna här, säger han. (CÖ)

Övernattning på samma hotell

Tisdag 6.9

Frukost på hotellet

Tid att "göra Stockholm". Vi har talat om kristna bokhandlar o.dyl.

- 14.00 Avfärd mot Linköping och Bjärka-Säby slott
Vid Bjärka-Säby slott verkar en ekumenisk kristen kommunitet under ledning av Peter Halldorf. Det finns möjlighet att delta i kommunitetens tideböner (dagligen kl. 06.00, 12.00, 18.00 och 20.30). Det finns också ett rikt bibliotek och en farligt lockande "bokkiosk". Vidare finns goda möjligheter att röra sig i de fina ekskogarna och vackra landskapen.
- 19.00 Gemensamt samtal

I St Clara startade man dagens arbete med bön mellan 8 och 9. Det var fri bön, där alla som ville bad högt, en del i tungotal. Jag är inte främmande för det, men aningen stökigt verkade det. Bönen låg bakom allt man gjorde i St Clara församling, man avslutade också dagen kl. 15.45 med bön, nu under litet mer strukturerade former. När vi sedan på tisdagen kom till Nya slottet Bjärka-Säby, där man hade kunnat vänta sig samma typ av bön, eftersom det ekumeniska centret ägs av pingstförsamlingen i Linköping, drabbade mig den tidebön, Vesper som vi deltog i första kvällen. Stillhet, lugn och ro, en strukturerad bön med läsning ur psaltaren och en textläsning ur Bibeln – eller någon annan bok. Detta var något jag kände mig hemma i. (UW)

Onsdag 7.9

09.00 Gemensamt samtal

15.00 Peter Halldorf har meddelat att kan möta oss för ett samtal (Tyvärr var PH bortrest, istället fick vi träffa Lasse Olsson, som skulle förrätta kvällens ökenmessa och en av systrarna i fraterniteten, Maria Gustafsson. De gav oss inblickar i både mässans liturgi och livet på Nya Slottet Bjärka-Säby.)

På Bjärka-Säby slott fick vi leva några dagar i en miljö som utstrålade helighet, skönhet, vänlighet och lugn. Tornklockan slog sina spröda slag varje hel och halv timme och vi fick falla in i de dagliga tideböners välgörande rytm. Och jag kände: Så här vill jag leva...

Så småningom måste man ju ned från förklaringsberget, men ingalunda tomhänt. Som ett resultat av besöket har jag återupptagit tidebönerna i mitt privata liv och hoppas att vi i församlingen kan fortsätta bygga upp ett regelbundet böneliv.(HL)

I Bjärka Säby fick Helena, Moni och jag vara med i sista skedet av brödbakningen, där brödet bakades till kvällens mässa. Vi gick ner i källaren i ett litet bageri i slottet. Bagaren tog emot oss, släckte taklampan och tände på några stearinljus. I dess sken växelläste vi några psaltarpsalmer medan bagaren gräddade nattvarvsbrödet. En stilla andaktsstund med texter kring Jesu liv. Tidigare under dagen hade andra läst andra psaltartexter om Jesu liv medan degen blandades och under jäsningstiden. Med andra ord så bakades brödet under bön och stillhet. När brödet var klart, sattes några brödkakor i en korg och bagaren och vi som hade bett och läst texterna, steg upp och gick upp längs med trapporna till översta våningen, medan vi sjöng : Sjung lovsång alla länder. Väl framme i övre salen, läste vi ännu några psaltartexter och överlämnade brödet till en syster som tog emot det. Hela denna process kändes som en helig närvaro, och detta i så enkla saker som brödbakning och läsning av psaltartexter. (BU)

Min andra bild kommer från Bjärka-Säby slott och vistelsen där i en härlig lugn miljö efter storstads"stressen". Jag berördes av möjligheten jag + två till fick att få vara med om bakandet av nattvarvsbrödet i slottets källare. Vi fick läsa psaltarpsalmer i stearinljusens sken medan en "broder" gräddade brödet, tog ut det och placerade det i en korg som sedan bars upp i procession till slottets Övre sal sjungandes lovsång. Idén med att läsa ur Psaltaren tillika brödet bakades, var den att man bakade in Jesu kropp i brödet. Det var en mycket speciell känsla att sedan få ta del av nattvarden vid kvällens ökenmässa, när jag själv hade fått vara med i "processen".(MW)

18.00 Ökenmässa i "övre salen"

Eftersom jag hade en envis torr rethosta fick jag insikt i hur det känns då man inte kan delta i psalmer och lovsånger. Det tänker vi inte alltid på fast Carita brukar påpeka det ibland. (VH)

Ökenmässan överraskade mej positivt. Jag kände frid och harmoni. (VH)

Jag fick inte en enda liten droppe på mig... Förväntansfull går jag uppför trappan till Övre Salen. Man bör vara i god tid för att få plats på stolarna vid väggen. Snart fylls stolarna och golvet av sittande. Rökelsen fyller rummet. Ljuset strömmar in från det runda fönstret högt uppe. Ljusen fladdrar vid ikonerna. Efteråt minns jag: dofterna, ljuset, andakten, stämningen, brödet, de korta bönerna, sångerna, "Var uppmärksamma! Se åt öster!", den broderliga kysen – något för alla sinnen. Andakt/tillbedjan inte bara i knoppen utan i hela kroppen. Allt som är jag är närvarande. Hostande går jag ut. Står vid dörren så jag fick inte en enda droppe på mig. Men jag fick se istället. Det var något av det vackraste jag nånsin sett! Pastorns hand fylld med vatten svepte genom rummet. Vattnet flög som stora klumpar mellan hans fingrar upp mot taket, spriddes och föll långsamt ned. Ljuset från fönstret och rökelsen i rummet gjorde det osynliga vattnet mycket synligt. (CÖ)

Torsdag 8.9

- 9.00 Gemensamt samtal om vägen vidare
15.00 Återresa till Stockholm
Snabbt besök i Linköpings domkyrka
20.10 Avfärd från Stockholm mot Åbo med m/s Amorella

Fredag 9.9

- 7:35 Ankomst till Åbo, i Pojo nån gång efter 9.

Jag uppskattar att hela medarbetarskaran plus två av de förtroendevalda kunde göra resan tillsammans. Att vi fick umgås med varandra, diskutera, visionera, be för gudstjänstarbetet. (ÅH)

Vad är en kyrka?

Alla mina ord och tankar, Jesus, låt dem glädja dig! Så lyder psalm 264 i den tredje versen, och jag tänker på dem när jag sitter i olika kyrkor och tar del av det som delas där.

I Vårby Gårds kyrka vimlade det av barn. Det fanns mycket högtidlighet, men också mycket stök. Kyrkan är förhållandevis modern med ett enormt altarbord i mitten.

I Tumba kyrka firade vi ingen gudstjänst, men där hölls en kvällskonsert. Att det var en kyrka markerades av att altarljusen brann, att vi började med klockringning. Sångaren noterade också att vi var i en kyrka när han introducerade en sång om en präst och en piga... och värre blev det.

I S:ta Clara kyrka var det liv hela tiden. Kyrkan är stor och för tankarna till katedraler, och i alla hörn händer det saker. Där samlades människor av alla slag till bön och sång, till tjänst för dem som har det sämre ställt i livet, till stillhet. Jesus har gott om utrymme i den kyrkan.

I Bjärka-Säby slott är kyrksalen tystnad och stillhet. Blommor och ljus är omsorgsfullt och genomtänkt placerade och i kyrkan firas lågmälda men engagerade tideböner.

Vi kan glädja Jesus med tankar och ord i många olika miljöer. Men vi kan också såra honom. (JW)

Förkortningar:

BU	Birgitta Udd
CamÖ	Camilla Österberg
CÖ	Carita Österberg
HH	Helena Hollméus
HL	Håkan Lindroos
JW	Johan Westerlund
MW	Monika Wikström
UW	Ulrika Wikström
VH	Vivan Hindsberg
ÅH	Åsa Häggblom